

2313184

Αυτό θα πει αποκέντρωση

Αναγκάζομαστε να γυρίσουμε σε ένα θέμα που και άλλοτε μας έχει απασχολήσει: είναι η περιφέρηση που δέχεται η ΕΡΤ, με τα δύο κεφάλαια της, για το επαρχιακό ραδιοφωνικό και την τηλεόραση. Ποιούμε τα συμπεράσματα από έρευνα αθηναϊκής επιμερήσιας που πρόκειται στη σημερινή κεντρική. Λοιπόν, η επιμερήσια τονίζει ότι ούτε μαγνητόφωνο δεν μπορούν να αγοράσουν οι επαρχιακοί ραδιοσταθμοί για τις ανάγκες του. Κι αυτό, θέθισα, ισχύει και για την Θεσσαλονίκη, στο «παλιό» της ΕΡΤ-1. Βά διαπιστώσετε μία έντυπια κάρτα άφθοβα από στούντιο εγγραφών και μία έντυπια κάρτα άφθοβα ανθρώπων που πάνε, έρχονται και πληρώνονται. Αν θέλουμε, τομήστε να κάνετε μία παράνοια θάλοτο και στο στούντιο της Θεσσαλονίκης, της ΕΡΤ-1 ή της ΕΡΤ-2, και θα άντικρίστε τα θέματα της έρευνας, με ένα κικιομαθμένο στούντιο, απομεινάρια μίας παλιάς έπαυσης, που δεν λείπει να άνανωθεθεί. Αυτό θα πει αποκέντρωση - σοσιαλιστική ή και από τις προηγούμενες...

Σπατάλες

Αλλά, θέθισα, υπάρχει και η τηλεόραση, ένας τομέας όπου η Θεσσαλονίκη είναι άνυπαρκτη (μη πείτε ότι τα δίλεπτα θεατρία εδωσαν ως ξεγελασμένοι) αλλά στην Αθήνα, υπό άλλες τις διαθήκες και διευθύνσεις, ρέουν τα εκατομμύρια. Και να ο αυτό το να της ελληνικής τηλεόρασης που καταγγέλλονται σπατάλες και σκάνδαλα, ενώ από την άλλη μεριά δίκαια αστρανομικούς άριθμούς για βελτιώματα. Δεν πρόλαβε να κηρύξει ο θύρανος για τον πολυδάπανο «Χατζημανουλά» και ά σπινθηρικές και ήθιστοίς. Πιοπεριωργία ό άποιος κατονηγική ότι τό μίνι-οπρίλα «τό χαχέο» στοίχισε πολύ περισσότερο από ότι λένε ότι είναι τα έξοδα. Κι άκόμα ά ομαπής καλλιτεχνικής προσβέπει ότι, ενώ τό άνηγμα άπ' όπου πόρησε τό σπρίλα, όό μπορούσε θά χωρέσει σε μία τηλεταινία τών δύο - τό πολύ - ώρών, ενώ είχε προγομιοπισθεί για τρία επεισόδια, τραβεί σε έξ. Νά με συχωρέσει ό ά. Παπαγεωργίου, αλλά νομίζω ότι είναι άφελής ή δεν θέλησε να καταλάβει τί άκρίβως δραματικά όταν ό κωμωδός μέν είναι (ουαυαυα) μπροστά για να μέν ζαίξουν όλο τό κέλο τών άκατομωριών που χάνονται. Ξίμαμε, τιά «θαλά λαρύγγια» της Αθήνας είναι άόρταγα και άάφθοβα. Κι ός άκούμε τις τριάντες περί άποικειντρώσεως και έπαυσης, Σήματα της κακής ώρας κι αυτές.

Οι κομμουνιστές το παρκάνουν

Δημοιογήθηκε καλύτερα ένα συμποθητικό συγκρότημα, με τόνο τίτλο «ρεμμειτική κομμουνία», άκολλώθησε κιατόνη ή «όμοσδομοική κομμουνία» - τέλος πάντων. Ξίγαν και κάποιες άλλες όταν είδαν ότι τό

Ο Δημήτρης Ποταμίτης άνηουχεί: «Κόβουν τιά ψηλά δέντρα για να γίνουν όλα ίσα...»

Τό καλό θέατρο στην έπαρχία προϋποθέτει και καλές αίθουσες

Από τις πιο θαρραλέες και μόνιμες προσπάθειες στο ελληνικό θέατρο, τό «Θέατρο Έρευνας» έχει για ίδρυτή, έμπνευστή, σκηνοθέτη και πρωταγωνιστή τόν Δημήτρη Ποταμίτη, τόν Κύριο ήθοποιό που έδώ και 12 χρόνια ξεκίνησε την προσπάθειά του που την συνεχίζει με έπιτυχία, έχοντας στο ένεργητικό του άρκετές αξιόλογες παραστάσεις και άκόμη τί λειτουργία μίας παιδικής σκηνής.

Μέ τών Δημήτρη Ποταμίτη, που βρίσκεται αυτόν τόν καιρό στη Θεσσαλονίκη παρουσιάζοντας, στο θέατρο Χατζόγκου, άφ' ενός τήν «Ερωτική Τριλογία» και άφ' έτέρου τό παιδικό έργο «Η Άλλια στη χώρα τών φορών», είχαμε μία πολύ ένδιαφέροσα συνομιλία μού κάλυψε εύρύ φάσμα θεμάτων, πάνω στη θεατρική δημιουργία, αλλά και στην λογοτεχνία, μιά και ό Ποταμίτης άσχολεται χρόνια τώρα με την ποίηση.

Η συζήτηση άρχισε από τήν ίσα τήν προσπάθεια του σκηνοθέτη και πρωταγωνιστή:

— Πώς ένας νέος άνθρωπος, νέος ήθοποιός, μπορείς και δημιουργήσεις και κρατάει άκόμη έναν θεατρικό όργανισμό με έπιτυχία;

— Σήμερα, τό 1984, είναι τό φυσικότερο πράγμα να κάνει ένας νέος θέατρο. Σήμερα τό προβάδισμα έχει δοθεί στους νέους. Αποδεικνύει ότι υπάρχουν αυτή τη στιγμή στην Αθήνα δεκάδες θέατρα με νέους ανθρώπους. Την έποχή που ξεκίνησα έγώ, τό 1972-73, κιάτι τέτοιο θεωρούσαν πραγματικά τρέλα, λόγω ύπαρξης του καταπιεμένου. Ήταν ή έποχή που άδερφειτο φυσικό ένας στήρ του ονειρά με κάνει θέατρο, αλλά αόιονητο να κινεί θέατρο ένας νέος άνθρωπος τό θεάτρου. Πάντως, γιά να πετύχει κανείς χρειάζεται έπιμονή και, φυσικά, ύλαινο. Έγώ πριν ξεκινήσω τό «θέατρο Έρευνας» είχα κάνει καριέρα με τόν Σολωμό. Πορ' όλο που τό θέατρό μας βρίσκεται σε ουσιαστικά, στού Ζωγράφου, και είναι μικρής χωρητικότητας, μπορούμε και συνεχίζουμε και μάλιστα τό «Θέατρο Έρευνας» θεωρείται ένα από βασικά της αίθουσας.

— Πώς ξεγυιές τήν έπιτυχία τού θεάτρου σας;

— Νομίζω ότι αυτό όφειλεται στο ότι τόλησε να κάνει μερικά πράγματα. Παρουσίασε έργα που είχαν μεγάλη έπιτυχία στο έξωτερικό,

καρμέλα που πιπιλίζεται από όλους. Σίγουρα, ή έπαρχία πρέπει να θέλει καλό θέατρο. Αλλά πώς μπορεί να γίνει αυτό όταν δεν υπάρχουν οι κατάλληλοι χώροι; Πώς να δοθούν καλές παραστάσεις σε ονειρά, χωρίς άκόμα ήθους και με κρεμασμένη κλαμιά για να μπορούν να γίνονται κα-

Ο Δημήτρης Ποταμίτης, μαζί με τήν Μαρία Μαρτίνα, σε μία σκηνή από τήν «Ερωτική τριλογία»

άπό πίσω τή λευκή όθόνη; Πρέπει, λοιπόν, να γίνει μία προσπάθεια να

λέσ όι παραστάσεις. Πιστεύω, όμως, ότι ύπρχε και άλλη λύση, καλύτε-

των τοπικών προσποθειών δεν είναι άπόλυτα άστοχη, αν σκεφτεί κάποιος ότι, πράγματι, τα περιφερειακά θέατρα δεν έχουν παραστάσεις και θέθισα, άπως είπαμε, να κτισθούν θέατρα στην έπαρχία για να μπορούν να γίνονται κα-

Γιά τις όδόνες

Είναι περιεργό, αλλά ό Δημήτρης Ποταμίτης δεν έμφανίζεται ούτε σε κινηματογραφικές ταινίες, ούτε σε τηλεοπτικά σήριαλ. Τόν ρωτούμε σχετικά:

— Γιατί δεν σε βλέπουμε στην μικρή ή τήν μεγάλη όθόνη;

— Κατ' άρχήν δεν ύπάρχει χρόνος. Έχω ριχτεί στο θέατρο. Αλλά από τήν άλλη μεριά, δεν πηγαίνω σε σαλόνια και «μη γελοιάστε» όλα γίνονται στα σαλόνια. Πάντως δεν μού πρότειναν ποτέ να παίξω. Όταν άφορά στον κινηματογράφο, όι σκηνοθέτες έχουν έπιλογές με προσωπικές γνώμες, όπου επικρατούν όι άγνωστοί και όι άτάλαντοι.

— Με τήν εύκαιρία, σε έχουν καλέσει ποτέ για συνεργασία τά κρατικά θέατρα;

— Όχι ποτέ. Δεν μού είπαν ποτέ να σκηνοθετήσω ένω έχουν προτείνει σε άλλους που διατηρούν δικιά τους θέατρα. Από τήν άλλη μεριά, θέλεις κανείς άπίθανά άνόματα να αναλαμβάνουν σκηνοθεσίες στα κρατικά θέατρα.

— Αν σου πρότειναν θά δεχόσουνα;

— Ναι, αν ύπρχε έργο που θά με ενδιέφερε.

— Τι σε άνηουχεί γενικά;

— Με άνηουχεί πολύ ή διάχυτη αίσθηση χυδαότητας, άναρχίας και κακού γούστου που ύπάρχει τά τελευταία χρόνια και που όσο πάει ούόδνει. Αυτό σε όλους τους τομείς. Τό θέατρο είναι ό κοφρέτης. Τό χειρότερο: ύπάρχει ή τάση να κοπούν τά ψηλά δέντρα για να γίνουν όλα ίσα.

Ο ποιητής

Τά νέα βιβλία

Τζάνοφ: «Τό παιδί και ό ψυχικός τόν κόσμος»

Τό βιβλίό αυτό γράφτηκε με σκοπό να χρησιμοποιηθεί σαν όδηγός από τούς γονείς. Κεντρικό τού θέμα άποτελεί ή συνθημαμένη άποτυχία τών γονιών να άναγνωρίσουν τις άληθινές ανάγκες τών παιδιών τους. Προσφέρει σαφείς ενδείξεις για τό ότι ή νεύρωση θλασταίνει πολύ νωρίτερα από τί νομίζουν όι άνθρωποι - σε άρισμένες περιπτώσεις θλασταίνει ενώ τά παιδιά βρίσκονται άκόμα σαν έμβρυο μέσα στη μήτρα. Στο βιβλίό αυτό ά δόκτωρ Τζάνοφ (διδάσκων ψυχολόγος που θεμελίωσε τήν ίδέα τής πρωτονεούς θεραπείας στη σύγχρονη ψυχολογία) άναπτύσσει έπίσης ένα εύρύ φάσμα προβλημάτων, από τό φόβο για τό σποτόδι μέχρι τής συνασθηματικής συνάπειας ένω διαλύου πάνω τό παιδί. Κι όκόμα ύποδεικνύει τόν τρόπο έπίλυσης πολλών προβλημάτων άνάμεσα στούς γονείς και τά παιδιά έτσι που να μπορούν τελικά να άπολαμβάνουν ένα όμορφο οικογενειακό περιβάλλον άπαλλαγμένο από νευρωτικό πόνο. Ο ίδιος ό συγγραφέας, μιλώντας για τό βιβλίό του, γράφει: «Σκοπός αυτού είναι να σταματήσει τά παιδιά να άποφέρουν. Δεν μπορούμε να διορθώσουμε τούς γονείς, μπορούμε όμως να προσφέρουμε κατευθυντήριες γραμμές σε εκείνους που πελαγοδρομούν με τά παιδιά τους». Τό βιβλίό, που είναι ιδιαίτερα χρήσιμο, έχει μεταφραστεί στην γλώσσα μας από τήν Ελένη Τζελέπουλου. (Εκδόσεις Μπουκουμάνη).

«Σοσιαλιστικός ούμανισμός», συλλογή κειμένων

Ενας όγκος τόνος άφιερμένος στον σοσιαλιστικό ούμανισμό, κομμένα από κείμενα διαφόρων προσωπικότητων από όλο τόν κόσμο, με άνάθεση και τελική έπιμέλεια τού Έριχ Φρόμ. Ο ίδιος γράφει στην εισαγωγή, μεταξύ άλλων, τά έξης: «Ο τόμος αυτός άποθελπει σε διπλό σκοπό. Επιδιώκεται να ξεκαθαρίσει τό προβλήμα τού σοσιαλιστικού ούμανισμού στις διάφορες θεωρητικές άπάψεις του, και να δείξει ότι ό σοσιαλιστικός ούμανισμός έπαψε να ένδιαφέρει λίγους μόνο και σκόπητους διανοούμενους και άποτελεί ένα κίνημα που άπλώνεται σε όλόκληρο τόν κόσμο, άναπτυσσόμενο άνεξάρτητα στις διάφορες χώρες. Στόν τόμο αυτό πολλοί ούμανιστές από τήν Ανατολή και τήν Δύση συναντήθηκαν για πρώτη φορά. Διαβάζοντας τόν τόμο οι συνεργάτες καθώς και όι άναγνώστες μού μπορούν να άποκτήσουν για πρώτη φορά πλήρη έπίγνωση για τήν κοινή όντίθεση πολλών σοσιαλιστών σχετικά με τό διδάγματα που έχουν άποκομίσει από τήν ιστορία τών τελευταίων δεκαετιών και από τήν σημερινή άπέλη για τήν φυσική και πνευματική έπίθεση τής ανθρώπινης». Τό περισσότερο από τά κείμενα τού βιβλίου αυτού, που έχει μεταφραστεί ό Δημήτρης Θεοφωρακάτος, δημοσιεύονται έδώ για πρώτη φορά. (Εκδόσεις Μπουκουμάνη).

Τζαφέ - Ρότεργ: «Η ζωγραφική στον έικοστό αιώνα»

Μεταφρασμένα από τόν Άλκη Χαλαμπίδη τό βιβλίό αυτό μάς ξεναγεί στην τέχνη τού αιώνα μας, περνώντας όλες τις σημαντικές φάσεις της που δεν ήταν λίγες μέσα στα 70 χρόνια. Βέθισα τό να ονομασθεί κανείς σε ένα μικρό βιβλίό, αλλά και σε ένα πεπερασμένο σύνολο όλες τις έκφάνσεις τών εικαστικών τεχνών, ξεκινώντας άκόμη από τόν έμπρεσιονισμό, είναι ένα πρόβλημα, καθώς μάλιστα δεν ύπάρχει και ή άπαροίτητη χρονική άπόσταση, ίδως από τό μεταπολεμικό κίνημα. Ούστόσο ό δύο συγγραφείς τού βιβλίου κατορθώνουν να δώσουν μία πανοραμική άποψη τού έμπρεσιονισμού, τών πατέρων τής μοντέρνας ζωγραφικής (Ζεξάν, Βάν Γκόγκ, Γκιωίνι κλπ.) τών «φωτιστών» και τού γενεαμικού έμπρεσιονισμού, τού κινεζικού και τής άνευκινής ζωγραφικής (Πικσό και Μπράν), τής ζωγραφικής τού ύποσυνείδητου, τών Νταντά και τού σουρεαλισμού, τών «ζωγράφων τής Κυριακής» και τού Μπουσούχα, καθώς και τών τελευταίων στιλιστικών ρευμάτων. Τό βιβλίό συμπληρώνεται με καταποητικό βιογραφικά στοιχεία τών ζωγράφων τού αιώνα. (Εκδόσεις «Νεφέλη»).

Τ. Σινόπουλου: «Τέσσερα μελετήματα για τόν Σεφέρη»

Γράφοντας τήν εισαγωγή σε τόυτό τό βιβλίό, ό Νίκος Βαγενός τονίζει: «Ο Τάκης Σινόπουλος είναι ό ποιητής που μαθητεύει στον Σεφέρη περισσότερο από ότι, κάθε άλλος. Αλλά είναι ταυτόχρονα και ό ποιητής που, μαζί με τόν Αναγνωστάκη, άντιλήφθηκε καλύτερα από όποιονδήποτε άλλον τό νόημα τής σφερηικής προσπάθειας. Δεν άνοφέρομαι στα πρώτα τού ποιήματα, στα οποία τά έξωτερικά γνωρίσματα τής φωνής τού δασκάλου είναι άίσθητά. Όσο κι αν φαίνεται παράδοξο, τά ποιήματα αυτά, παρά τούς σφερηικούς τους τόνους (ή μάλλον άκρίβως γι' αυτούς) κρατούν τόν Σινόπουλο μικρό από τόν Σεφέρη. Άνοφέρομαι στην όριμη ποίηση του, με τήν όποία ό Σινόπουλος φαίνεται να άποκαρτώνεται από τό σφερηικό κλίμα και να διακρίνεται ένω σημαντικά ποητικό πρόσωπο. Γιατί αυτή ή άπομάκρυνση τόν φέρνει πολύ κοντά στον προεύτερο ποιητή μέσα από τούς ύποκεινους χώρους. Είναι κυρίως ή δημιουργική σχέση τού Σινόπουλου με τόν Σεφέρη, που όνεισι τά τέσσερα μελετήματα που συνθέτουν τόν τόμο αυτό, τήν σημασία τους. Τό βιβλίό τούτο μάς κάνει να σκεφτόμαστε αυτά που νόμισαμε όταν διαβάσαμε τά δοκίμια κάποιων ποιητών: ότι τά πιο ένδιαφέροντα κριτικά κείμενα (άν όχι τά καλύτερα) είναι εκείνα που γράφονται από ποιητές για ποιητές με τούς όποιους αισθάνονται να τούς συνδέει μιά βαθιά συγγένεια». Στο βιβλίό τού Σινόπουλου που κυκλοφορεί περιλαμβάνονται τά μελετήματα: «Σκέψεις για τό έργο τού Σεφέρη», «Τροφή 1931 - 1961», «Ο Σεφέρης και ή γλώσσα», και «Τό κλειστό και τό άνοχτό ποίημα στον Γιώργο Σεφέρη». Και τό βιβλίό συμπληρώνεται από δύο χρονομους πίνακες. (Εκδόσεις «Κέδρος»).

...λούθησε επί αυτο...
...και κάποιες άλλες όταν είδαν ότι το πρώην έχει κάποιο φως...
...όμως και «ρηματική συμμορία» δεν τ' περιμένανε...
...όσοι, έτσι και γραμικά, στα πεδία του γκαγκστερίου, λοιπόν...
...εξοικονομεί αλόκληρο θόρυβο γιατί ο Χατζιδάκις, ο Θεοδωράκης, ο Σαβδόπουλος, ο Μαρκόπουλος και πολλοί άλλοι συνθέτες, που ουσιαστικά τους όνειλούμε την άνοξηνηνηση του ελληνικού τραγουδιού, άσπασαν από τα δύο συμβαίνουν κι άποφασισαν να κάνουν κάτι για τη σωτηρία του τραγουδιού μας...
...Στό κάτω της γραφής, οι δύο πρώτοι έχουν τόσες περιγμίες που να μπορεί να βρεθεί κανείς ότι κάτι θα πετύχουν ώστε το τραγούδι να μη καταρριχθεί σε συμμορίες, ρεμπέτικες και μη.

ΗΤΑΝ μεσάνυχτα όταν με ξύπνησε ένα όνειρο γεμάτο καιμουσικά, σκονιά με θηλείες μακριά σαν φίδια, άμαξες που φεύγαν τρέχοντας στα μονοπάτια ενός βουνού και θόρυβος από δυνατό κολποισμό πάνω σε άγρια χορδήρια γεμάτα κάκισμα. Κι εκεί άπάνω μιά άντρική φωνή από το διπλανό δωμάτιο. «Γκί... άπ... χόι...» και μιά γλώσσα στον ουρανίσκο οά καιλιτισμός άλόγου.

Ηταν η πρώτη φορά που έμενα στο σπίτι του παππού. Όταν σκαρφάωνα στο κρεβάτι τό σανίδα του πατώματος τριζόταν σαν ποντικά και στους μεσοτόχους τά ποντικά τριζάνε σαν έβλα που λέει και περπατούσε πάνω τους κάποιος έπισκέπτης. Η νύκτα ήταν γλυκιά, καλοκαιριακή μιά στά παράθυρα χαιδεύονταν οι κοιρτικές και χτυπούσαν τό κλαρίο. Έίχε κουκουλώσει με τό σεντόνια ίσως τό κεφάλι και σε λιγάκι άρχισα να μουρμουλάω σαν ά ήμουν καθάλαρης σε κόποιο θάλασο.

«Κά... άμορφούλες μου... έκει!» φώναξε ο παππούς και ή φωνή του άκουγόταν δυνατή, νεανική ή γλώσσα του με τό σκληρά της πέταλα είχε κάνει την κρεβατοκάμαρα ένα πλατύ λιβάδι. Ξιέφτηκα πώς δά έπρεπε να πώ να δώ μήπως ήταν άρρωστος μην είχε άδαι φωτιά στα σκεπάσματα του. Η μητέρα μου είχε πει πως συνήθιζε ν' ανάθει την πίπα του κάτω από τις κουβέρτες και μ' είχε μάλιστα προειδοποιήσει άν μύρια καπνύ τη νύκτα να τρέξω να τόν βοηθήσω. Πατώντας στις μύτες προχώρησα στο σεντόνι πρός την πόρτα της κάμαρας του κι όπως φαχούλευσα τό έπιπλα με τό δάκτυλα έβριχα ένα κρηπίγιο... Φοβήθηκα, άβλεπντας φως στό δωμάτιο του κι όπως άνοιγα την πόρτα, τόν άκουσα να φωνάζει «Γκί... άπ...» τόσο δυνατά λέξ κ' ήτανε τούρος από μεγέφωνο.

Κι άθωναν στητός στο κρεβάτι και κουνιόντανε πέρα δάθε οά να πήγαινε με τό κρεβάτι σε καρδρόμο γιά χαλιάρια είχε τις άκρες της κουβέρτας του δεμένες ρόμο και τ' άλογά του που δεν ξεχώριζε βρισκόταν πάνω στο κρεβάτι, κρημμένο επί σικό τό κερύο ποχχε δίπλα του. Πάνω από ένα φανελένιο νυχτικό φορούσε τό κόκκινο γιλέκο του με μπρούτζινα κομμάτια σαν καρδίια. Τό τομπούκι του, γεμισμένο έξελικε, κίπνιζε άνάμεσα άπ' τό γένεια του, οά μικρή θυμωμιά που παγόταν πάνω σ' ένα ραβδί. Μόλις με είδε τό χέρια του πέρασε άψιχα από τό χαλιάρια και ήούχασαν, τό κρεβάτι στό στάθηκε άκίνητο όπως σε ίσιο δρόμο, ή γλώσσα του κουκουλώθηκε μετό τ' σιωπή και τ' άλογα άποτραβήχτηκαν άθόρυθα.

«Τι είναι παπού;» τόν ρώτησα, άν και τό ρούχα του δεν καίγονταν. Στο φως του κερύο τό πρόσωπό του έμοιαζε με κουρελιασμένο πάπλωμα, κορπισωμένο κάπου στο σιστάδι και μπαλωμένο παντού με γένεια οάν της κατσίνας.

Κάρφωσα τό βλέμμα του γλυκά έπάνω μου, έσφύρησε στην πίπα του σκουρίζοντας σπιές και, γαιγιόνοντας μεσ' άπό τό μαρκότιο: «Μή ρωτάς;» μου φώναξε. Κι άμέσως μετά ποντά: «Έχεις ποτέ έφιόλιες παιδί μου;» μου είπε.

—Όχι, άπάντησα.
—Μά και βέβαια έχεις, έπέμνε.
—Μέ ξύπνησε μιά φωνή του είπα, οάν να με κούρσε βυνάτο σε άλογα.
—Τι σού λέγε, σινέκως. Τρίς πάρα πολύ. Έίχες ένακοιούσε ποτέ άλογα σε κρεβατοκάμαρα;

Φαχούλευσε κάτω από τό μαξιλάρι, έδωαλε ένα πουγγύ πο κουδούνιζε κι έλασε με προσηγή τά κορδόνια του. Μου θάλε στό χέρι ένα νόμισμα λέγοντας: «Γιά ν' άγοράζεις ένα κέκι». Είπα «έχωριστό», του εύχρήθηκα «καληνύκτα» κι όπως έκλεινα την πόρτα της κάμαρας τόν άκουσα χαρμόμενο να φωνάζει, δυνατά, «Γκί... άπ... Γκί... άπ...» και τό κρεβάτι του να τρανιάζεται και να παίρνει δρόμο.

ΤΟ πρώι με ξύπνησε ένα όνειρο, έτσι οά να 'ταν μιά πεδιάδα με πύρινα άλογα, σκόρπια έπιπλα και μεγαλόσωμος, κα- τωτσιμασμένους καθάλαρηςδες πάνω σ' έξη άλογα να τά μαστιγώνουν με τά στρωσίδια του κρεβατιού που είχαν πάρει φωτιά.

Στό πρωινό φαγητό ο παππούς ήταν ντυμένος κατάμουρα. Μόλις φάγαμε είπε: «Φάσατε πολύ δυνατά θάξ;», και κάθισε στην πολυθρόνα του κοντά στο τζέκι να πλάσει μιάλεξ πάλι γιά να κρατεί φωτιά. Αργότερα, τό πρωί, πήγαμε περπατώνε περνώντας μεσ' άπ' τό χωριό τζέντασσου και στό χωράφια του άκουσα

...γιασιακή ετήρη. Πέρασαμε έναν πό-
...λεμο και τώρα έχουμε άνασχηή. Νο-
...μίζω ότι δεν χρειόζονται γλώσσες. Αλλά: όλοι θέλουμε να γίνουμε Ονά-
...σπες και μακάρια να μπορούσαμε να
...γίνουμε. Αλλά χρειόζεται κάποιος
...συνθισμός. Δέν μπορείς να ζητάς
...άπό τό θέατρο να πληρώνουν πε-
...ρισσότερο άπό ότι άντέχουν. Και
...δέν μπορείς να ζητάς τό ίδια χρήμα-
...τά από όλα τό θέατρα, μικρά και
...μεγάλα. Τά πολλά χρήματα που ζη-
...τούν οι ήθοισιό, να τό παίρνουν
...άπό τό μεγάλο θέατρο, που μπορούν
...να τό δώσουν. Αν οι μισθό γίνουμ
...μεγάλο, θέατρα οάν τό δικό μου, θά
...γίνουμ άλογοπώσωσα.

—**Ποιά ή γνώμη σου γιά την
...θεατρική άποκέντρωση. Γι-
...νεωστική ουσία; Ποίος προίπο-
...θέσις άπατιούται γιά την
...θεατλώση τής;**

—Η άποκέντρωση έχει γίνει μιά
...συνεχίζουμε και επέκτεινουμε τή
...σύληψη πάνω στην ίδια γραμμή.
...Ρωτούμε τόν Δημήτρη Ποταμίτη:
...—**Ποιά ή γνώμη σου γιά τό
...περιφερειακό και δημοτικό
...θέατρα που δημιουργή-**

Τό ξένο διήγημα

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΟΝ ΠΑΠΠΟΥ

Τού Ντυλλαν Τόμας

τό δρόμο Λανστέφαν. Κάποιος μ' ένα κυνηγητικό σκύλο είπε: «Όραία μέρα κίριε Τόμας;» και πρσπερνώντας άθόρυθα οάν τόν σκύλο του, χύσθηκε (παρά τις άπαγορευτικές τομπλέτες) στό δάσος με τό μικρό δεντράκι.

«Άκουσε πώς σε φώναξε;» είπε ο παππούς, «Κύριε...!». Πέρασμο κοντά από κείνη καλίθια κι όλοι οι άνθρωποι που ήταν άκοιμισμένοι στις έξώπορτες καλημέριαν τον παππού. Διοχρίσασε τό δασάκι, πού ήταν γεμάτο περστέρια κι όπως πετούσαν θισακτό πρός τις κορρές τών δέντρων, τούκιναν με τό πτερύ του στό κλαρίκι. Μέσα άπ' τις γλυκές χαρομίνες φωνές και τό δειλά θισακτό φτερουγιάδα άκούστηκε να μιλάει ο παππούς οάν να φώναζε πέρα από τό χωράφι. «Νά άκουγες αυτά τό παλιόπουλα ή νύχτα θά με ξύπναγες με μου πείς πως είναι άλογα πάνω στό δέντρο».

Έίχε κουραστεί όμως και σιγά-σιγά γυμνώσασα όταν είδαμε έκείνον τόν άδύνατο άνθρωπο να θναινε καρδωμένο από τό άπαγορευμένο δασάκι βασάνοντας στο χέρι του ένα κουνέλι τόσο ευγενικά οά να 'ταν κορπιστικό χεράκι μέσα από ένα ζεστό μακί.

Την προτελευταία μέρα της έπισκέψης μου με πήγαν στό Λανστέφαν με τό κάρο μιά γεκουθεντάνας που τό τραβούσε ένα μικρό κι άδύνατο πνεύο. Ο παππούς έμοιαζε να κοιμούνταιε άγριοσούθαλο κ' έτσι, κρατούσε σφυγτό τό χαλιάρια, χτυπούσε άγρια τό μακρύ κομπούτι, θλαστικόστανε τό παιδί που παίζε στο δρόμο και σταβλωμένες γερά με όρθωνότα πδία (φορούσε τις γκέτες του έβριζε την διαβωλεμένη δύναμη και τό παίριο του πνεύο που τραβούσαντες. «Τό νού σου παιδί μου!» φώναζε σε κάθε στροφή και προσπαθούταν πρής τά πίσω και δάστω να κουνιέται πέρα δάθε, να ιδρώνει και ν' άνεμίζει τό κομπούτι οά λαστιχένο σπαθί.

Σά φθάσαμε στο χωριό Λανστέφαν στην κορφή του λάφου, άφησε τό κάρο πλάι στο «Εντουίνουφρον Αρμς» χτύπησε χαιδεύτικα τό μουσοόδο του πνεύο και δινόντας του ένα κομμάτι έζχαρη είπε: «Μικρούλη μου Τζιμ είσαι ένα άδύνατο άλογάκι μιά να κοιμιάσαι μεγάλους άντρες οάν κι έμεις στό τής κυρίας Εντουίνουφρον ήμε μιά δουλάτι μπόρα κι ένώ λεμονάδα, και θγάδοντας ένα νόμισμα άπ' τό πουγγύ του πού κουδούνισε την πλήρωσε όταν έκείνη τόν ρώτησε γιά την άνελα του τής είπε πως «ο ύπόγειος οισθρόδρομος καλύτερο να γίνει στο Λάγκαντοκ...».

Περπατώντας να δούμε την αούή της έκκλησίας και τη θάλασσα, καθήσαμε στό δασάκι πού λεγόταν «Τά Ραβδί» και σταβήκαμε πάνω στην έξέδρα γιά τις συναυλιές, στό μέση του δάσους, έκει πού οι έπισκέπτες τραγουδούσαν τις νύχτες του μεσοπολέμου και κάθε δύο χρόνια ο πού καλός άνθρωπος του χωριού έβγαυε Διηγμάρς.

Στην αούή της έκκλησίας ο παππούς σταμάτησε και δείχνοντας πάνω από την καγκελόπορτα τά πέτρινα κεφάλια τών άγγέλων και τους έξιναους σταυρούς είπε: «Δέν άφελει να είσαι έπιλωμένος έκει». Ξαναταξιδέψασα λυσοασμένα. Ο Τζιμ είπε γίνε πάλι όγρωσούθαλος. Τό τελευταίο πρωί ξύπνησα άργά από όνειρα γεμάτα με τό θάλασσα του Λανστέφαν που κουβαλούσε έπάνω της φωτεινά ίτιοσφαιρα, μεγάλα οάν τά

...λες οι παραστάσεις. Πιστεύω, όμως,
...ότι ύπηρεχ και άλλη λύση, καλύτε-
...ρη, γιά να δει ή έπαρχια καλό θέα-
...τρο. Θά μπορούσε τό υπουργείο και
...οι όλοι να άγορζούν τις καλύτε-
...ρες άθηνάϊκες παραστάσεις κάθε
...χρονιάς και έτσι ή έπαρχία νά θλίπει
...ότι καλύτερο θέατρο ή παρουσιασθεί μέ-
...σα στη χρονιά.
—**Ναι, αλλά έτσι δεν θά
...εύνοούσαν πάλι τά θέατρα
...τής Αθίννας;**
—Μή γελάσαστε, στό θέατρα τής
...έπαρχίας δέν πηγαίνουμ οι καλύτε-
...ροι ήθοισιό, ένώ στό άθηνάϊκό θέα-
...τρο πηγαίνουμ. Εται οι καλές παρα-
...στάσεις μπορούν νά γίνουμ στην
...Αθήνα. Θά μπορούσε νά δημιουργή-
...θεί ένας φερέας περιόδειος.
Η άποψη ούτ ή Ποταμίτη,
...που φαίνεται να εύνοει τό άθη-
...ναϊκό συγκρότημα σε άραος

...τό άνοιχτό ποίημα τόν Γιώργο Σεφέρη». Καί τό θάλασο συμπληρώνεται από δύο
...χρήσιμους πίνακες. (Εκδόσεις «έξέρος»).

Δ. Δημητριάδη: «Η νέα έκκλησία του αίματος»
Τό θάλασο φέρει και την διεκρινή «μιά θεατρική άνάσταση» που μπορεί
...να έρμηνευθεί κατά πολλούς τρόπους. Όπως και να είναι, ο κ. Δημητριάδης
...γράφει ένα μεγαλειόθαλο θεατρικό έργο που είναι άδύσκολο να παρασταθεί
... (ίσως γ' αυτό δέν μιλάει για «θεατρική παράσταση») όφ' ενός γιάτί άπαιτεί
...σκιτικές προ-πόθεσεις άρκετά δύσκολες γιά τό ελληνικό θεατικό κ' άρι-
...έτερο (κι αυτό κυρίως) και την άκρατή έλευθεροστομία που φθάνει τά όφ' της
...έκτονης ένόχλησης. Ο συγγραφέας χρησιμοποίητας την μεθόδο του
...«θέατρο μέσα στο θέατρο» δίνει την προτομασία μίας παράστασης από ένα
...σύνολο ανθρώπων που άποτελείται από ήθοισιό, θασανιστές και συγγρα-
...φες τών θασανιστών - κι άκόμη από κάποια άλλα πλάσματα που έπικρατούν
...στο τέλος πάνω στη σκηνή και πού φέρουν την καταστροφή και την
...άποκτήσωση. Δέν είναι τυχαίο τό έργο του Δημητριάδη και θά πρέπει να
...προσεχθεί γιά τις έπιδοχές του, γιά τό γεγονός ότι έχει μιά σύλληψη
...ένδιαφερόσασα, γιά τόν παραματιικό πάνω στη σύμψη της έπιδοχών στοι-
...χείων οά ένα σύνολο που τελικά έπιθαροέεται τού άκούστων στο διάδωκμα, γιά
...τη παρουσίαση ενός πολλαπλού κόσμου που είναι ο κόσμος των τελευταίων
...δεκατίων. Υπάρχει μιά έπιθητική σύλληψη πού ίσως, όπως νά δημιουργεί και
...κάποια άνομοσεία. Οσοόσο, «η νέα έκκλησία του αίματος» είναι ένα πολύ
...ένδιαφέρον πειράμα, ίσάιτερα γιά τά ελληνικά δεδομένα. (Εκδόσεις «Άγρα»).

ΟΤΑΝ φθάσαμε στο ραφτάδιο φώναξε «Ντάν» και ο Ντάν
...Τέυλορ, που καθόταν στο παράθυρο οάν ένδός καιλόγερος
...φωρτώντας όμως τό «ήμιψηλό» του κατέβηκε. Ο «Ντάν
...Τόμας έβαλε τό γιλέκο του και πήγε στο Λανστέφαν» είπε ο Γκριφ
...κι οσο να φρεό ο Ντάν Τέυλορ τό παλιό του προχώρησε και «Γουίλι
...Εβανς» φώναξε έξω από τό μαγαζοκούδιο. Ο Ντάν Τόμας πήγε
...στο Λανστέφαν και φορέα τό γιλέκο του. «Θά τό πώ άμέσως στο
...Μόργκαν» άπάντησε ή γυναίκα του μαγαζοκού έξω άπ' τό κατακό-
...τεινο, όλο πριονίδια και σφυριές μαγαζά.

Πήγαμε και στό χαοδωκό και στό σπίτι του κ. Πράξι κι ο κ. Γκριφ οάν
...τελάλης έναφώναζε τό ίδιο μήνυμο.

Μαζευθήκαμε όλοι στην πλατεία του Τζονσόνου. Ο Ντάν Τέυλορ έφερε τό
...ποδηλάτο του και ο κ. Πράξι τό άμαξάκι του με τό πνεύο. Ο κ. Γκριφ, ο χαοδωός,
...ο Μόργκαν ο μαγαζοός κι έγώ σκαρφάωσαμε στό άμαξάκι που κουνιόνταν
...πέρα-δάθε και τρέξαμε κατά τό Καρμάρθεν. Ο ράφτης άνοιγε δρόμο θαρώντας
...τό κουδούνι του οάν να ήε κάπου πάσει φωτιά ή οά να γινότανε καμιά
...ληστεια και μιά γριά πού έστεκε πλάι στην πόρτα του σπιτιού τής στο τέρμα του
...δρόμου χύσθηκε μέσα οάν κόττα που την πετροβόλουσαν. Μιά άλλη γυναίκα
...κουνίσε ένα φαναχτερό μακί.

«Πού πήμα;» ρώτησα.
Οι γείτονες του παππού ήταν οσβαροί οά γέροι με μαύρα καπέλλα και
...μαύρα σακκάκια στην άκρη ενός πανηγυριού. Ο κ. Γκριφ κουνίσε τό κεφάλι
...του και οά να θρηνώσει: «Δέν τό περμένα αυτό ένα άπό τόν Ντέι Τόμας»
...είπε. Και ο κ. Πράξι: «Όχι ύστερα από την τελευταία φορά».

Συνεχίσασαμε καληνύκτας, άνθιροσφαισε οά να οσρονόσασταν τό άδρο του
...Συντάγματος, κατέβηκαμε τριζόντας την άδελή Λάμια κ' ο ράφτης πάντα να
...χτυπάε τό κουδούνι του κι ένα σκυλί να όρέει γαιγιόνοντας μπροστά από τις
...ρόδες του ποδηλάτου. Όπως καληνύκτας στό θάλασο πού φέρνασε στην
...γέφυρα του Τόου Βυμθίλμιας νά ψυχτερινά, όλο θόρυθο, ταξίδια του παππού,
...που κόναν τό κρεβάτι να ταρκουνιέται και να τρέμουμε οι τοίχοι κ' είδα οάν
...όραμα τό φαναχτερό του γιλέκο, τό κεφάλι του με τό μπαλωμάτα φρονιτώ
...και γελαστό στό φως του κερύο. Ο ράφτης μπροστά μας στριφούρισε στη
...οά, τό ποδηλάτο ταλαντεύτηκε και γλιστρώντας δίπλα, «βέλωπο τό Ντέι
...Τόμας», φώναξε.

Τό άμαξάκι έτρέφε τριζόντας κατά τη γέφυρα κι είδα τόν παππού. Τό
...κομμάτι του γιλέκου του άπσταντας με τόν ήλιο, φορούσε τό στενό, μαύρο
...κουρακάκινο παντελόνι του κι ένα σκονιμένο ψηλό καπέλο (τό χα δει πριν από
...καρπ σ' ένα ντυλοπιά της σφιστας) και κρατούσε μιά πολύ παλιό τούτα.
...Υποκλίθηκε μπροστά μου. «Καλημέρα κ. Πράξι» είπε «κ. Γκριφ, κ. Μόργκαν, κ.
...Εβανς». Και σε μένα «Καλημέρα παιδί μου».

Ο κ. Γκριφ, δείχνόντας τόν με τό χρωματιστό του μαστούσι: «Και τί
...παριστάνεις θηλάδη άπομυματιόκια πάνω στο νιοπούρι του Καρμάρθεν» είπε
...αυτίστρο, «έτσι με τό καλό σου γιλέκο και αυτό τό παλιοσπαλέλο».

Ο παππούς δέν άπάντησε μόνο έγω με τό κεφάλι του κατά τόν όνεμο του
...ποταμού έτσι πού ή γενειάδα του άρχισε να κουνιέται οά να χύρεσε οά να
...μλουόσε και βάδηκε να κοιτάξει τούς φαναρές που άρκοκουνιόνταν στην
...παράλα οα χελώνες. Ο κ. Γκριφ, ο κουρέας, άνεμισε τό κοντό μαστούσι και
...«Πού νομίζεις πως θά πάει μ' αυτή την παλιό μαύρη τούτα σου;» είπε. Κι ο
...παππούς «Πώ να με θάψουν στο Λαγκαντόκ» άπάντησε και γύρισε γιά να
...βλέπει τις θάρκες που γλιστρώσαν άνάλαφα στο νερό οάν καθούκινα και τούς
...γλάρους που πετούσαν πάνω άπ' τό νερό, (γεμάτα ψάρια), τόσο πικραμένοι οάν
...τόν κ. Πράξι, πού έλεγε με παράπονο «Μά δέν πέρασες άκόμα Ντέι Τόμας».

Ο παππούς έμνε γιά μιά στιγμή συλλογισμένος κι άμέσως μετά: «Δέν
...άφελει όταν πεθαίνω νά οα παραχούσασα τά Λανστέφαν» είπε, «Τό χύμα του
...Λαγκαντόκ διαφέρει, μοποιεις ν' άπλώσεις τά πόδια σου χωρίς να στό βρέχει ή
...θάλασσα».

Οι γείτονες του πληρώσανε άκόμη πιά κοντά λέγοντας: «Μά δέν πέρασες
...άκόμα κ. Τόμας».

—«Πώς είναι δυνατόν να σε θάψουν;»
—«Κανένας δέν προκείται να σε θάσει στο Λανστέφαν».
—Γύρνα στο σπίτι κ. Τόμας».
—«Έχουμε δυνατή μπόρα γιά τό τοπί».

—«Κά κέκι».
Ο κ. παππούς στεκόταν άσθλευτος στη γέφυρα, σφιγγοντας πάνω του
...την τούτα, με τό μάτια καρφωμένα στον ποταμό πού κυλούσε και στον
...ουρανό, οάν προσηγή τής πού δέν είχε καμιά άμφισβόλια.